

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. Prikaz prostornog razvoja na području Općine u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije

Prostorno razvojnu strukturu Općine karakterizira:

1. Prostorni razmještaj naselja - nositelja razvitka, je povoljan i daje dobru osnovu za policentrični razvoj
2. Ruralni prostor i selo, posebno u rubnim i pograničnim područjima, obilježavaju višegodišnji depopulacijski procesi, ali i utjecaj urbanizacije koja donosi usitnjavanje posjeda, neprimjerenu izgradnju i velike promjene krajobraza
3. Gospodarstvo je najvećim dijelom vezano uz razvoj malog obrta, a prostorni preduvjeti uz uvažavanje ekoloških načela i primjenu suvremene tehnologije, nisu ograničavajući čimbenik za njegov razvoj
4. Prirodna i kulturno-povijesna baština Općine. S obzirom na raspoložive vrijednosti i mogućnosti nije dovoljno iskorištena, a glede potreba zaštite, dijelom se ocjenjuje ugroženom
5. Zaštita prostora i okoliša mora se prožimati s razvojnim određenjima, kako bi prostor općine i nadalje zadržao osobine relativno očuvanog prirodnog i kultiviranog krajobraza. Područje rijeke Drave je najpoznatiji prirodni predio koji je potrebno naglašeno štititi
6. Zaštita nije samo u funkciji očuvanja zdravog okoliša već i u funkciji razvitka

Bogatstvo šuma brdskog dijela s potrebom revitalizacije ruralnog prostora usmjeruje na razvoj izletničkog, zdravstveno-rekreacijskog, tranzitnog i lovnog turizma.

3.2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

Prostornim planom uređenja Općine se na temelju spoznaja o prostoru i analize korištenja, zaposjednutosti i djelatnosti u prostoru, utvrđuje osnovna namjena prostora.

Osnovnom namjenom prostora određuju se i osiguravaju površine za daljnji razvoj naselja, djelatnosti i infrastrukturnih sustava, usuglašavajući potrebe raznih korisnika, uz nastojanje da se očuvaju prirodna i kulturno-povijesna obilježja i što manje naruši prirodna ravnoteža.

Pojedini dijelovi prostora s obzirom na svoje prirodne značajke predodređeni su za određenu namjenu (kvalitetno tlo - poljoprivreda, vodonosnik - vodoopskrba, vode - rekreacija i sl.). Osnovnu namjenu prostora određuje i formiranost postojećih struktura (naselja, infrastruktura, gospodarstvo).

Planom se evidentiraju, štite i čuvaju osnovna obilježja i vrijednosti prostora, a pretpostavke za nesmetan i uravnotežen razvitak u prostoru osiguravaju se namjenom površina za pojedine kategorije korištenja prostora.

Naselja

Na području Općine nalazi se sedam (7) naselja.

Prema njihovim demografskim i razvojnim karakteristikama razvrstani su u slijedeće kategorije:

- naseljima preko 500 (4 naselja), s obzirom na njihovu ulogu u sadašnjim i budućim demografskim i razvojnim procesima i razmještenosti u prostoru, treba omogućiti daljnji razvitak
- naselja s manje od 500 stanovnika, a pogotovo naselja s manje od 200 stanovnika pretežito se nalaze u mozaiku poljoprivrednih površina. Već izgrađene i kultivirane površine potrebno je zadržati kao dio opće slike naselja ili predjela, ali u pravilu ne dozvoliti proširenje građevinskih područja i ograničiti namjenu (odrediti zone za izgradnju kuća za odmor i sl.)

Smatra se da postojeći potencijal građevinskih područja više nego zadovoljava buduće potrebe (niski postotak izgrađenosti) pa ih je potrebno kroz ovaj plan objektivno valorizirati i racionalizirati, naročito za mala naselja koja gube stanovništvo. Pojedinačne objekte i manje grupe kuća izvan građevinskog područja moguće je samo obnavljati.

Infrastrukturni sustavi

Infrastrukturni sustavi, a posebno prometni, veliki su korisnici prostora. Zbog toga je potrebno posvetiti veliku pozornost vođenju prometnih koridora tako da osiguraju dobro povezivanje, ali istodobno da što manje ugrožavaju vrijednosti prostora. Predlaže se osigurati takve koridore koji će maksimalno izbjeći zauzimanje poljoprivrednih i drugih vrijednih površina, kao i suvišno dijeljenje prostora.

Ostali infrastrukturni sustavi (vodoopskrba, planirana plinoopskrba i odvodnja, elektroopskrba, telekomunikacije) razvijat će se na temelju zasebnih konceptijskih rješenja, poštujući plansku razradu organizacije, namjene i zaštite prostora.

Vodne površine i resursi

Planom namjene određeni su vodni resursi i vodne površine koje čine rezerve podzemne pitke vode, koji se mogu koristiti i na druge načine (ribnjačarstvo, rekreacija, navodnjavanje i dr.). Cijela dravska dolina vodonosnik je podzemne pitke vode, koji je posebno vrednovan kao potencijalna rezerva pitke vode druge razine, a u Općini se smatra najvrjednijim i najvažnijim prirodnim resursom.

Radi maksimalne zaštite podzemne vode sve ostale namjene potrebno je koncipirati tako da način korištenja prostora ne ugrožava ovaj vodni resurs. To pretpostavlja koncipiranje i usmjeravanje poljoprivredne proizvodnje na način primjeren zaštiti vodonosnika i tla (ograničena i kontrolirana upotreba zaštitnih sredstava), osmišljavanje stočarske i peradarske proizvodnje (rješavanje zbrinjavanja otpada i otpadnih voda na farmama), sustavno rješavanje problema zbrinjavanja komunalnog otpada i odvodnje otpadnih voda.

Poljoprivredne površine

Namjena površina u poljoprivredne svrhe Planom je postavljena tako da se u osnovi definiraju dva tipa površina: poljoprivredne površine veće vrijednosti (pogodnosti) za poljoprivrednu proizvodnju i ostale poljoprivredne površine.

Prioritetna je njihova funkcija za proizvodnju hrane, pri čemu treba voditi računa o ranije spomenutoj nužnosti zaštite vodonosnika. Prekategorizacija ostalih poljoprivrednih površina u viši razred moguća je nakon procjene opravdanosti i provedbe gospodarsko-ekoloških mjera (melioracije, odvodnjavanje, navodnjavanje, zaštita od poplava).

U brežuljkastom dijelu Općine je mozaik poljoprivredno-šumskih površina pogodan za voćarsku i vinogradarsku proizvodnju i stočarstvo. Upravo ta područja intenzivno su pod utjecajem čovjeka (vikend objekti) i karakterizira ih veliki broj malih parcela. Stoga je za gospodarski opravdanu voćarsku i vinogradarsku proizvodnju potrebno okrupnjavati posjede, a proizvodnju za vlastite potrebe nastojati održavati bez daljnje parcelacije zemljišta.

Posebnu brigu i skrb zahtjeva pogranično područje, gdje je zamjetan trend napuštanja posjeda i obrade zemljišta (staračka domaćinstva).

Šumska područja

Temeljno je načelo da se postojeće šumske površine ne bi smjele smanjivati, nego njima gospodariti po načelu potrajnosti, odnosno održivog razvoja uz očuvanje biodiverziteta. Šumske površine potrebno je povećati i uz zaštitu (u smislu proglašavanja šuma s posebnom namjenom) proširiti.

Dosadašnje gospodarenje državnim šumama ocijenjeno je uspješnim, jer sve državne šume RH imaju međunarodno priznat FSC certifikat, koji potvrđuje da se ovim šumama gospodari na ekološki, ekonomski i socijalno prihvatljiv način.

U slučaju nužnih intervencija u promjeni namjena potrebno je osigurati zamjenske površine.

Ostale namjene

Unutar prostora Općine definirane su ili rezervirane površine, koridori i lokacije za djelatnosti koje se obavljaju izvan naselja: za infrastrukturu, za energetske objekte, za eksploatacijska polja mineralnih sirovina, za značajnija područja turističke, ugostiteljske, sportske, rekreacijske ili zdravstvene namjene, i za zbrinjavanje otpada.

Na osnovi namjene površina utvrđuju se lokacije za određene djelatnosti i određuju prioritete. Prilikom lociranja u prostoru obvezno je voditi računa o osnovnoj namjeni prostora i sve djelatnosti i zahvate koncipirati i razvijati tako da se ne dovede u pitanje temeljna namjena, vrijednost i značenje prostora.

Lokacija se određuje prema kriterijima zaštite, očuvanju i unapređenju temeljne namjene, utjecaju na razvoj naselja, zaštiti okoliša i očuvanju prirodnih i kulturnih vrijednosti, te specifičnostima lokalnih uvjeta. Time se poštuje objektivna i prihvatljiva mogućnost prostora za razvoj, kojom se zadržavaju temeljna prostorna ravnoteža i osobitosti prostora Općine.

Korištenje i zaštita prostora je u planskom procesu razrađena i prikazana na četiri osnovna kartografska prikaza i to:

kartografski prikaz **1. Korištenje i namjena površina**

kartografski prikaz **2. Infrastrukturni sustavi**

kartografski prikaz **3. Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštite prostora.**

kartografski prikaz **4. Građevinska područja naselja**

3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina (naselja i izgrađene strukture, van naselja; poljoprivredne, šumske, vodne te površine posebne namjene i ostale površine)

Zbirna tablica 3.a

Red broj	Naziv županije/općine/grada	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Općine	stan/ha	ha/stan
OPĆINA ŠPIŠIĆ BUKOVICA						
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA					
1.1.	Građevinska područja ukupno	GP	610,01	5,60	7,836	
	Izgrađeni dio GP		498	4,357	9.600	
1.2.	Izgrađene strukture ukupno izdvojeno građevinsko područje	I	64,23	0,60	73,07	
		T	51,41			
		P	12,36			
		G	0,46			
1.3.	Poljoprivredne površine ukupno - vrijedno obradivo tlo - obradivo tlo - ostala obradiva tla	P	7.023	65,19		1,487
		P1	0,000	0,000		0,000
		P2	2.702	25,03		0,571
		P3	4.335	40,25		0,918
1.4.	Šumske površine ukupno - gospodarske - zaštitne - posebne namjene	Š	2,6	24,87		0,567
		Š1	2.684	24,87		0,567
		Š2	-	-		-
		Š3	-	-		-
1.5.	Ostale poljoprivredne i šumske površine ukupno	PŠ	-	-		-
1.6.	Vodne površine ukupno	V	164	1,52		0,035
1.7.	Ostale površine ukupno	M	248,76	2,23		0,051
			12,23			
	Općina ukupno		10.794	100	0,43	2,28

Oznake (prema kartografskom prikazu):

GP - građevinska područja naselja

Izdvojeno GP

T - ugostiteljsko-turistička namjena

P - gospodarska namjena - proizvodna

G - groblja

Ostale površine

P1 - osobito vrijedno obradivo tlo

P2 - vrijedno obradivo tlo

P3 - ostala obradiva tla

Š - šuma

Š1 - gospodarske namjene

Š2 - zaštitna šuma

Š3 - šuma posebne namjene

PŠ - ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište
V - vodne površine
M...- gospodarska namjena – eksploatacija mineralnih sirovina

3.2.2. Iskaz površina za posebno vrijedna i/ili osjetljiva područja i cjeline (prirodni resursi, krajobraz, prirodne vrijednosti i kulturno-povijesne cjeline)

Zbirna tablica 3.b

Red broj	Naziv županije/općine/grada OPĆINA ŠPIŠIĆ BUKOVICA	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Općine	ha/stan
2.0.	ZAŠTIĆENE CJELINE				
2.1.	Zaštićena prirodna baština ukupno ostali zaštićeni dijelovi prirode kultivirani krajobraz regionalni park Mura-Drava	KK* RP**	462 171 291,50	4,281 2,00 2,70	0,10 0,04 0,06
2.2.	Zaštićena graditeljska baština ukupno - arheološka područja		26 26	0,24 0,24	0,006
	Općina ukupno		525	4,86	0,11
3.0.	KORIŠTENJE RESURSA				
3.1.	More i morska obala obalno područje otočno		ha, km ha, km	-	-
3.2.	Energija proizvodnja potrošnja		MW MWh		
3.3.	Voda vodozahvat Potrošnja		u 1000 m ³ u 1000 m ³		
3.4.	Mineralne sirovine		jed. mjere za sirovinu		
	Općina ukupno		-	-	-

Oznake (prema kartografskom prikazu):

KK* - kultivirani krajobraz

* planirano

RP** - regionalni park Mura-Drava, na području Općine

3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti

Razvitak gospodarstva na određenom području, uvjetovan je razvojnim mogućnostima toga područja i razvojnim ciljevima koji se žele postići. Pri tome se misli na prirodni i izgrađeni potencijal koji predstavlja osnovu za daljnji razvitak.

Gospodarstvo

Uz izgrađenu komunalnu infrastrukturu, gospodarstvo predstavlja značajan potencijal za daljnji razvitak ovog područja. Razvoj gospodarstva ogleda su u razvoju obrtništva i malog i srednjeg poduzetništva, čijem razvoju treba planski pristupiti uzimajući u obzir prirodne potencijale Općine (građevinski pijesak i šljunak, drvo).

Energetika

Dosadašnja istraživanja nafte i zemnog plina potvrdila su pretpostavke da je na ovom području moguće očekivati i ekonomično iskorištavanje ovih energenata.

Proizvodnja i prerada nemetalnih mineralnih sirovina

Na području općine Špišić Bukovica eksploatira se šljunak i pijesak. Mineralne sirovine treba prvenstveno inventarizirati po količinama, kvaliteti i namjeni, a zatim provesti valorizaciju resursa.

Poljoprivreda

Razvoj poljoprivrede na području općine Špišić Bukovica u cjelini ima povoljne uvjete, ali je nužno uvažavati i neka ograničenja koja su uvjetovana usitnjenošću posjeda i zaštitom vodonosnika podzemne pitke vode. Polazeći od sadašnjeg stupnja razvijenosti i organiziranosti poljoprivredne proizvodnje na ovom području treba poduzeti mjere za proširenje oraničnih površina, zaustavljanje usitnjavanja posjeda i nastavak provođenja komasacije i drugih organizacijskih oblika (zakup, arondacija, otkup i drugo),

Šumarstvo i lovstvo

Šume predstavljaju značajnu osnovu za razvitak drvne industrije na ovom području. Radi ambijentalnih uvjeta koje stvaraju i radi bogate faune koja se u njima razvija, šume u brdskom dijelu Općine, predstavljaju značajni resurs za razvitak turizma - lovnog, izletničkog, rekreacijskog i sl., koji u proteklom razdoblju nije bio adekvatno zastupljen u gospodarskoj strukturi ovog područja. Razvoj lovstva ima povoljne uvjete, jer postoje kvalitetna prirodna staništa za uzgoj visoke i niske divljači, poznata izvan naše zemlje.

Turizam i ugostiteljstvo

Razvitak turističko-ugostiteljskih sadržaja na području općine Špišić Bukovica, nije do danas pratio gospodarsku razvijenost, niti se u dovoljnoj mjeri temeljio na bogatoj prirodnoj i graditeljskoj baštini kao potencijalnoj mogućnosti za razvitak.

Na prijedlog Gradskog muzeja iz Virovitice, koristeći izvanredni smještaj općine Špišić Bukovica, oživjeli bi se neki arheološki lokaliteti. Arheološko selo ili «živjeti na prehistorijski način» moguće je smjestiti na više lokacija. Selo iz vremena mlađeg kamenog doba smješteno uz šumu s mogućnošću korištenja obližnjih vodotoka (potoci) živi preko ljeta poput kampa, a dostupno je svim uzrastima. Pod motom “povratak prirodi”, “stanovnici” sela obavljali bi koristan rad tijekom svog boravka. Poslovi podijeljeni na “muški” poput ribolova sa prehistorijskim rekvizitima te izrada keramičkih posuda, uključivo pečenje na otvorenom ili u lončarskoj peći ili “ženski”, kao što je branje i spremanje hrane za zimu (sušenjem), izrada nakita od prirodnih materijala i sl. atraktivni su i lako izvedivi.

Gledano u prostornom smislu, područje uz rijeku Dravu, pruža velike mogućnosti za razvitak turizma (lovnog, ribolovnog, rekreacijskog, izletničkog i ekološkog) zbog gotovo netaknute prirode i bogatstva biljnog i životinjskog svijeta.

Razvoj turizma potrebno je usmjeriti na realizaciju posebnih, međusobno povezanih cjelina:

- program reorganizacije i dopune postojeće ponude
- program razvoja tranzitnog turizma
- program razvoja lovnog turizma
- program razvoja turizma na seljačkim gospodarstvima
- program razvoja izletničkog turizma i eko turizma
- program razvoja ugostiteljstva

Obrazovanje

- predškolski odgoj:

Povećati broj obuhvaćene djece, a za to postoje svi prostorni uvjeti bilo kroz adaptaciju i prenamjenu postojećih prostora ili izgradnju novih.

- osnovno obrazovanje:

Nastaviti s optimizacijom mreže osnovnih škola (uz suglasnost nadležnog Ministarstva), definirati broj razrednih odjela i razinu pedagoškog standarda (u suradnji s jedinicama lokalne samouprave), i stimulirati izvanškolske aktivnosti, vodeći računa o osiguranju kvalitetnih radnih uvjeta.

- srednje obrazovanje:

Za sada se ne planira otvaranje srednjoškolskih ustanova, radi blizine županijskog središta - Virovitice gdje je bogati program srednjoškolskog obrazovanja.

- *kultura:*

U djelatnosti kulture potrebno je računati s velikim brojem aktivnosti podjednako značajnih za različita interesna područja. U prostorno-planskoj razradi posebno značenje pripalo kulturno-povijesnoj baštini.

- *zdravstvo:*

Potrebni prostorni uvjeti za funkcioniranje i razvoj zdravstva postoje. U narednom razdoblju bit će nužno osigurati uvjete za kvalitetno uređenje i održavanje objekata u funkciji zdravstva i njihovo suvremeno opremanje, radi unapređenja kvalitete pružanja zdravstvene usluge.

- *šport:*

Nadograđivati sustav športskih centara i objekata s ciljem uključivanja što većeg broja korisnika (posebno mlađeg uzrasta) uz istovremeni jači razvitak i stimuliranje vrhunskog športa za što po brojnosti i nadarenosti ovo područje ima sve pretpostavke.

3.4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora

3.4.1. Uvjeti za racionalno korištenje i zaštitu prostora i okoliša

Štete koje su jednom nanesene u okolišu postaju teško obnovljive, a često takve štete imaju i nepovratne učinke (bespravna gradnja na eksponiranim i osobito vrijednim dijelovima okoliša, bespravna eksploatacija sirovina, neplanska sječa šuma).

Za nove namjene prostora, moraju se prvenstveno osigurati uvjeti za razvoj unutar već definiranog, a još neiskorištenog građevinskog zemljišta.

Sukladno postavljenim planskim ciljevima i smjernicama treba poduzeti slijedeće:

- zaštititi i unaprijediti kvalitetu voda i vodonosnika
- spriječiti neopravdano zauzimanje novih površina za širenje građevinskih područja
- omogućiti širenje građevinskih područja, samo ako to zahtijevaju jasno prepoznatljivi demografski ili gospodarski razlozi
- zaustaviti neracionalno korištenje prostora (zrakasto širenje naselja duž prometnica i spajanje naselja, usitnjavanje posjeda, nekontrolirana gradnja, neprimjerena eksploatacija resursa i sl.)
- spriječiti izgradnju na osobito vrijednim i eksponiranim dijelovima krajobraza (nekontrolirano širenje zona vikend naselja)
- onemogućiti gradnju u potencijalno poplavnom području, radi zaštite ljudi i imovine
- racionalno koristiti i upravljati zaštićenim dijelovima prirode
- revitalizirati kulturno-povijesne cjeline i objekte

Posebne uvjete korištenja prostora moguće je definirati i kroz izradu prostornih planova područja posebnih obilježja.

Posebno vrijedne, ali istovremeno i zapuštene prostore moguće je izradom prostorno-planske dokumentacije unaprijediti i usmjeriti njihov razvoj (zaštita ruralnog područja, razvoj seoskog turizma).

Planiranje zaštite prostora je ključni čimbenik u preventivi zaštite okoliša. Zaštita okoliša podrazumijeva racionalno korištenje resursa i poticanje razvojnih djelatnosti za koje određeni prostor po prirodnom bogatstvu daje najpovoljnije uvjete (športsko-rekreacijski sadržaji, turizam, škole u prirodi, eksploatacija mineralnih sirovina itd.).

3.4.2. Zaštićena prirodna baština

Prema PPŽ predviđena je izrada Prostornog plana područja posebnih obilježja za rijeku Dravu. Tim planom predviđena je zaštita rijeke Drave. Do donošenja ovog plana nije dozvoljeno planiranje novih namjena prostora na ovom području, osim u svrhu rekreacije.

Evidentirani spomenik parkovne arhitekture - park u Špišić Bukovici treba štititi i održavati sukladno propisanim mjerama zaštite i naglasak staviti na razvoj turizma.

3.4.3. Zaštićena graditeljska baština

Stanje graditeljske baštine prati Konzervatorski odjel u Požegi. Revitalizaciju i održavanje zaštićenih objekata treba provoditi sukladno mjerama i uputama ovog odjela, kako se ne bi narušilo ruralno obilježje ovog područja.

Svaka nova gradnja u okviru kontakt zona trebala bi polaziti od pretpostavke stvaranja harmonične cjeline i u pogledu dimenzioniranja volumena građevine i u izboru materijala. Neprihvatljivi su volumeni nove gradnje, koji bi onemogućili vizuru na crkve i kapele, a svojom funkcijom, položajem i materijalom završne obrade i koloritom unijeli nesklad i tako stvorili prostorni i oblikovni konflikt.

Neistraženi arheološki lokalitet «Bačarev jarak» južno od naselja Špišić Bukovica, upućuje na lokaciju naselja s kontinuitetom od prapovijesti do srednjeg vijeka.

Arheološki lokalitet «Mali Zagreb» registrirani je i zaštićeni prapovijesni arheološki lokalitet: REG. br. 679, dos. 966, kat. A.

Od ostalih povijesnih građevina nalazimo još srednjovjekovnu gradinu «Lendava», u Lozanu (REG. br. 646, dos. 953, kat. B.).

3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava

3.5.1. Prometni infrastrukturni sustav (ceste, željeznice, zračne i riječne luke, javne telekomunikacije, produktovodi)

Bez kvalitetnih prometnih veza nije realno očekivati demografski, gospodarski, turistički i svaki drugi napredak. Prijedlog planiranog prometnog sustava temelji se na Prostornom planu Virovitičko-podravske županije.

Cestovni promet

Razvoj prometnog sustava važan je za osiguranje dobre prometne povezanosti naselja s općinskim središtem i središtem Županije. Prostorom Općine prolazi podravski prometni koridor državnog značenja - državna cesta D2 - «Podravska magistrala».

Prostornim planom Hrvatske i Prostornim planom Županije planirana je izgradnja brze ceste koja prolazi prostorom Općine sjeverno od Špišić Bukovice. Izgradnja ove prometnice značajno će popraviti stanje povezanosti prostora Općine s ostalim dijelom Hrvatske i riješiti probleme sigurnosti prometa u naseljima kroz koje prolazi sadašnja državna cesta D-2.

Isto tako Strategijom Prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornim planom Županije planirana je izgradnja brze ceste Vrbovec-Bjelovar-Virovitica, koja će prolaziti prostorom Općine južno od općinskog središta Špišić Bukovice.

Željeznički promet

Prostorom Općine, prolazi željeznička pruga od značaja za regionalni promet oznake R202 Varaždin-Koprivnica-Virovitica-Osijek-Dalj. Ova pruga prolazi kroz općinsko središte - Špišić Bukovicu i uvjetuje dobru povezanost prostora Općine s ostalim područjima Hrvatske u smjeru istok-zapad.

Ulaganja i dugoročni ciljevi razvitka željezničke infrastrukture za željezničke pruge od značaja za regionalni promet su najveća dopuštena brzina od 120 do 160 km/h, najveća dopuštena masa najmanje 20 t/o, slobodni profil GB ili GC, suvremeni sustavi signalno-sigurnosnih uređaja i telekomunikacija u skladu s europskim uvjetima za regionalne željezničke pruge. U srednjoročnom razdoblju 200-2012. godine planirano je polaganje telekomunikacijskog pružnog kabela na dionici Virovitica-Koprivnica te ulaganja u optičku infrastrukturu.

Riječni promet

Budući da još uvijek nije poznato sveobuhvatno uređenje i korištenje voda rijeke Drave i pritoka, najveći dio do sada izrađenih studija i projekata odnosi se na energetske uporabu voda rijeke Drave.

Hrvatska pošta

Hrvatska pošta bi u potpunosti ostala i dalje javno državno poduzeće. Modernizacija pošta će se očitovati u uvođenju terminala u sve poštanske jedinice, adaptaciji i modernizaciji poštanskih objekata, modernizaciji davanja postojećih korisničkih usluga i davanju novih.

Telekomunikacije

Razvitak telekomunikacija će biti usmjeren na:

- povećanje kapaciteta telefonske mreže
- digitalizaciju prijenosnih sustava
- povećanje pouzdanosti i otpornosti magistralnih mreža
- dinamičniji razvitak novih usluga

Potrebno je nastaviti izgradnju spojnih vodova svjetlovodnim kablovima do svakog naselja na području Općine, a sve mjesne mreže nastaviti graditi podzemno gdje god je to moguće.

Naročitu pažnju treba posvetiti povezivanju svjetlovodnih kabela u petlje, kako bi spojni putovi bili imuni od oštećenja.

Javnu telefonsku mrežu treba izgrađivati po principu: podzemno do svakog pretplatnika, dvije parice za svako domaćinstvo u većim naseljima, a minimalno tri parice na dva domaćinstva u manjim naseljima koja imaju tendenciju opadanja broja stanovnika.

Mobilna mreža

U slijedećem planskom razdoblju u mreži pod komercijalnim nazivom MOBITELE 099 predviđa se povećanje broja fiksnih baznih postaja, kako bi se osigurala bolja čujnost. Mreža ostaje na nacionalnoj razini Republike Hrvatske. Mobilnoj mreži pod nazivom CRONET 098, planira se veći broj fiksnih baznih stanica, koje će biti smještene uz glavne prometnice, u blizini izdvojenih pretplatničkih stupnjeva (UPS) ili će se postavljati zasebno sa pratećim mini-kontejnerom. HT d.d. izradit će detaljan plan postavljanja baznih postaja na temelju izrađenog plana pokrivenosti. Osim HT mreže očekuje se i razvoj privatnih mreža npr. VIPnet.

Podatkovne mreže

Javna mreža za prijenos podataka-CROAPAK je mreža budućnosti koja se temelji na kvalitetnim spojnim putovima između korisnika i komutacijskog čvorišta. U tu svrhu je potrebno naročitu pažnju posvetiti kvalitetnom spojnem putu između mjesne centrale i korisnika. Taj ostvareni prijenosni put treba biti realiziran svjetlovodnim kabelom ili digitalnim uređajem po kvalitetnim kabelskim paricama.

3.5.2. Energetski sustav

Potrebno je nastaviti sa modernizacijom niskonaponske mreže u naseljima u kojima to još nije učinjeno, kako bi se osiguralo kvalitetno i sigurno snabdijevanje svih kućanstava električnom energijom.

Cjelokupni razvitak uz povećanje potrošnje električne energije u kućanstvima uvjetovat će i dogradnju distribucijske mreže na svim naponskim razinama. Stoga se na 35 kV naponskoj

razini planira poboljšati opskrba dijela naselja uz rijeku Dravu izgradnjom 35/0,4 kV trafostanica, a snagu postojećih 35/10 kV trafostanica povećavati prema nastalim potrebama.

Postojeći plinoopskrbni sustav općine Špišić Bukovica dio je šireg plinoopskrbnog sustava Virovitičko-podravske županije. Prema Studiji opskrbe zemnim plinom Virovitičko-podravske županije plinifikacija je izvršena u svim naseljima Općine.

Plinovod je projektiran tako da nema nekontroliranog ispuštanja plina ili kondenzata u okolinu u normalnom radu. Ispuštanje plina vrši se kontrolirano u atmosferu ispusnim cijevima visine min. 2,0 m iznad površine tla, ali to zagađenje nije otrovno i ne šteti biljnom i životinjskom svijetu. Kod izbora mjesta za kontrolirano ispuštanje plina uzeti su u obzir položaj prometnica i naselja, smjer uobičajenog strujanja vjetra i nagib terena, da bi se opasnost od zagađenja plinovitim ugljikovodicima svelo na minimum.

Radi sprječavanja štetnih posljedica, potrebno je provoditi i tzv. «biološku zaštitu», hidrosjetvom sa ciljem ozelenjavanja, odnosno mehaničkog učvršćivanja tla pomoću korijenskog sustava biljaka.

Izgradnja infrastrukture za prijenos i distribuciju energije postavlja određene zahtjeve i potrebe za prostorom. Zadovoljenje tih potreba treba sagledavati kroz zaštitu i sprečavanje obezvređivanja prostora neracionalnim i neusuglašenim iskorištavanjem. Nužno je dosljedno primjenjivati integralni pristup planiranju i razvoju svih infrastrukturnih sustava i nastojati objedinjavati koridore s ciljem da se očuvaju vrijednosti prostora.

3.5.3. Vodnogospodarski sustav (vodoopskrba, odvodnja, uređenje vodotoka i voda, melioracijska odvodnja)

Općina Špišić Bukovica pripada vodnom području sliva Drave i Dunava. Unutar ovog vodnog područja izdvaja se slivno područje «Županijski kanal».

Tablica 39. Veličina slivnog područja

Redni broj	Slivno područje	Površina na području Županije (ha)
1.	VGI «Županijski kanal»	10 500

Izvor podataka: "Hrvatske vode" Zagreb, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Drave i Dunava, Osijek

3.5.3.1. Vodoopskrba

Mjere aktivne zaštite

Za ostvarenje učinkovite zaštite izvorišta propisuju se dodatne mjere kontrole provođenja zaštite i ispravnosti vode i izdašnosti izvorišta.

Radi pojačane zaštite i poboljšanja kvalitete vode postojećih vodocrpilišta, nužno je započeti s rješavanjem **odvodnje** (kanalizacije) u naseljima koja su najbliža vodocrpilištu i na gospodarskim objektima (farme).

Na području Općine planira se formiranje slijedećih odvodnih sustava:

• Aglomeracija Špišić Bukovica

Obuhvaća naselja Okrugljača, Rogovac i Bušetina u Općini Špišić Bukovica i naselja Turanovac i Kapela Dvor u općini Lukač. Lokacija uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (UPOV) je na krajnjem sjeveroistočnom dijelu naselja Bušetina. Sustav je dimenzioniran na vršno hidrauličko opterećenje 2021. god., te je UPOV aglomeracije Špišić Bukovica određen kapacitetom od 2.200 ES, II. Stupnja pročišćavanja, uz preporuku primjene biljnog uređaja.

• Aglomeracija Virovitica

Ovaj sustav obuhvatit će naselje Špišić Bukovica, naselja Vukosavljevica i Lozan (u sastavu općine Špišić Bukovica) Grad Virovitica, naselje Korija, Golo Brdo, Podgorje, Sveti Đurađ, Milanovac, Rezovac (u sastavu Grada Virovitica) i naselje Brezik (u sastavu Općine Lukač) sa spojem na UPOV Virovitica. Predviđa se da bi osim općinskog središta Špišić Bukovice, obuhvaćao i naselje Novi Antunovac. Za kraj planskog razdoblja predviđa se izgradnja uređaja za pročišćavanje kapaciteta 5060 ES.

Generalno, za sve odvodne sustave predviđa se primjena razdjelnog tipa odvodnje (odvojeno prikupljanje i odvodnja otpadnih i oborinskih voda) kod čega bi se izgrađivala samo kanalizacija otpadnih voda.

Za uređaje se također predviđa izgradnja dvostupanjskih uređaja za pročišćavanje (I-mehanički i II-biološki stupanj pročišćavanja), sa mogućnošću proširenja na III stupanj, ukoliko bi za to postojala opravdana potreba.

Zaštita crpilišta određena je Pravilnikom o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta.

3.5.3.2. Uređenje režima voda i zaštita od bujica i erozija

a) Obrana od poplava

Brdski vodotoci s područja Bilogore u znatnoj mjeri ugrožavaju poplavama i erozijama nizinski dio - poljoprivredne površine i naselja.

U svrhu ublažavanja ovih negativnih utjecaja postoji izgrađena retencija «Zidine» na potoku Skres, a u tijeku je izrada projektne dokumentacije za izgradnju retencijske pregrade «Meterov jarak». Ova retencijska pregrada trebala bi zajedno s već izgrađenom retencijom «Zidine» u

potpunosti kontrolirati velike vode unutar sliva, odnosno spriječiti poplave u nizinskom dijelu potoka Lendava.

Tablica 40. Uređenje vodotoka i sustav obrane od poplava

Sliv	Vodotok	Duljina (km)		Duljina nasipa (km)	Duljina regulir. korita (km)	Odteretni i obodni kanali (km)	Retencije i akumulac. dio prostora za obr. od popl. (m ³)	Veličina obranjenog područja (km ²)	Veličina potencij. ugrož. pod. (km ²)
		od-do	ukupno						
Dunav	Drava	161+000 163+128	2,128			-	-	102,50	
Drava	Odenica	2+833 8+944	6,111	-	3,500	-	-	38,61	1,00
Drava	Lendava	4+380 19+110	14,730	lijevi 4,450 desni 4,200	2,800	-	685000	60,65	1,50

Izvor podataka: "Hrvatske vode" Zagreb, VGO za vodno područje sliva Drave i Dunava, Osijek - Vodnogospodarska ispostava Županijski kanal

b) Bujice i erozija tla

Sa stajališta vodne erozije, na području općine Špišić Bukovica, najrasprostranjenija je V. kategorija kojom su zahvaćeni ravničarski dijelovi sliva. Brežuljkasti i brdski dio sliva zahvaćen je u prosjeku III. i IV. kategorijom erozije koja se javlja čak i na površinama pod šumama.

Posebni radovi za zaštitu od erozije nisu se izvodili već se primjenjivao klasični sustav prema kojem se zaštita od erozije provodi isključivo uređenjem bujica.

Budući da se erozijskim procesima vrši proces stalnog, polaganog slabljenja proizvodne sposobnosti tala i smanjenja pedološkog sloja, a bujicama su ugrožena naselja, komunikacije i ostala infrastruktura, vrlo je značajno i nužno ove procese svesti na najmanju moguću mjeru.

Osnovne smjernice za sprječavanje i sanaciju erozija i bujica su:

- izrada i vođenje katastra bujica i bujičnih tokova, kao i erozijskih područja,
- dugoročno planiranje zajedničkog rješavanja zaštite od erozija sa šumarstvom, poljodjelstvom
- zajedno sa šumarskom i poljodjelskom djelatnošću utvrditi područja zabrane sječe i čišćenja šuma u ugroženim područjima
- kontinuirano raditi na biološkim aktivnostima koje uključuju pošumljavanje, obradu nagnutih terena i zamjenu ratarskih kultura sa višegodišnjim kulturama

c) Odvodnja hidromelioracijskih površina

Hidrotehničke melioracije obuhvaćaju izgradnju novih i dogradnju i održavanje postojećih melioracijskih sustava. Tek nakon provedbe spomenutih radova može se prići uređenju zemljišta odvodnim sustavima i objektima.

Tablica 41. Podaci o melioracijskim površinama

Red. broj	Slivno područje	Ukupna površina sliva (ha)	Meliorirana površina (ha)
1.	Županijski kanal	10 500	170

Izvor podataka: "Hrvatske vode", Zagreb, Vodnogospodarski odjel za vodno područje slivova Drave i Dunava Osijek

d) Uređenje vodotoka za plovidbu

Plovni put na Dravi se do sada odvijao kao lokalni produžetak Dunavskog. Rješenje plovnog puta na Dravi vezano je uz višenamjensko rješenje, odnosno eventualnu izgradnju vodnih stuba.

3.5.3.4. Zaštita voda od onečišćenja

Zaštita voda, a posebno zaštita vodonosnika, mora biti u samom središtu pozornosti i brige svih subjekata Općine.

Treba uspostaviti sustavno praćenje stanja voda i evidenciju onečišćivača, kako bi se problemi onečišćavanja vodotoka učinkovito rješavali. Istovremeno, u svrhu zaštite, treba raditi na programu razvoja sustava odvodnje, sanaciji divljih odlagališta otpada i racionalnoj primjeni poljoprivrednih zaštitnih sredstava.

Dosadašnji način dispozicije otpadnih voda iz većine naselja rješavao se preko septičkih jama, jer sustavom odvodnje ne postoji na području Općine.

Sva «divlja» odlagališta treba sanirati, jer predstavljaju glavne izvore onečišćenja podzemnih voda, budući da se na njih odlažu sve vrste otpada (infektivni, opasni, otpad životinjskog porijekla...) i urediti odlagališta koja će imati zakonski propisane mjere zaštite.

Poljoprivrednu proizvodnju na vodonosniku potrebno je usmjeriti na proizvodnju zdrave hrane, uz upotrebu takvih poljoprivrednih zaštitnih sredstava koja neće ugrožavati kvalitetu podzemne vode i vodotoke.

Za stočarske farme koje su veliki lokalni onečišćivači, planira se izgradnja zasebnog uređaja za čišćenje s upuštanjem pročišćene vode u najbliži recipijent.

3.6. Postupanje s otpadom

Smanjenje količine otpada i njegovo organizirano i kontrolirano zbrinjavanje, osnovne su pretpostavke za uspješno rješavanje problema zbrinjavanja otpada.

Problem zbrinjavanja otpada treba rješavati sistemski i u etapama. U početnoj fazi treba izvršiti sanaciju postojećih divljih odlagališta u predviđenom zakonskom roku. U narednoj fazi uvesti organizirano prikupljanje otpada na području cijele Općine, uz obveznu selekciju otpada i otpad odlagati na jednoj lokaciji u Općini, koja će zadovoljavati zakonski određene uvjete. U zadnjoj fazi, prema Prostornom planu Županije, otpad odlagati na jedinstvenoj lokaciji za cijelu Županiju.

Opasni otpad skladištiti na mjestu njegova nastanka, do osnivanja prikupljališta opasnog otpada koje je predviđeno Prostornim planom Županije. Konačno zbrinjavanje, rješavati će se na nivou Države.

Za sve vrste otpada voditi potrebnu dokumentaciju predviđenu Zakonom o otpadu.

3.7. Sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš

Da bi se moglo kontinuirano i kvalitetno pratiti stanje okoliša i poduzimati pravovremene mjere za sprečavanje nepovoljnih utjecaja na okoliš na općinskom nivou nužno je:

1. Izraditi potrebne dokumente u svrhu zaštite i unapređenja okoliša (Program zaštite okoliša)
2. Uspostaviti učinkoviti sustav ostvarivanja zaštite (uspostava katastra emisija u okoliš, njegova provedba, nadzor stanja okoliša)
3. Utvrditi izvore financiranja zaštite okoliša

U procesu izrade Prostornog plana uređenja općine Špišić Bukovica procijenjeno je da *posebnu brigu i pozornost* zahtijevaju područja vodonosnika i vodotoka, šuma i kvalitetnog tla.

Vode

Rezerva podzemne pitke vode od strateškog je interesa, zato je nužno osigurati maksimalnu zaštitu vodonosnika. Treba poduzeti slijedeće mjere:

- radi smanjenja prevelike količine nitrata u pitkoj vodi poljoprivrednu proizvodnju treba provoditi uz kontroliranu i ograničenu primjenu poljoprivrednih zaštitnih sredstava, što je ujedno jedan od preduvjeta za orijentaciju na proizvodnju zdrave hrane
- započeti rješavanje pitanja odvodnje naselja
- hitno riješiti odvodnju i zbrinjavanje otpadnih voda gospodarskih subjekata, a posebice farmi na području vodonosnika (identifikacija onečišćivača, njihovo uklanjanje ili provođenje zaštitnih mjera).

- sanirati postojeća divlja odlagališta otpada i spriječiti nastajanje novih. Što prije usvojiti opredjeljenje o sustavnom zbrinjavanju otpada

Za zaštitu *vodotoka* potrebno je uspostaviti odnosno unaprijediti sustav praćenja kvalitete voda i uvesti nadzor nad onečišćivačima. Zaštita se mora provoditi na svim rijekama i potocima.

Postojeće stanje na vodotocima I. kategorije mora se zadržati.

Značajni naglasak stavlja se na zaštitu vodnih ekosustava, tj. vodnog krajolika - šireg vegetacijskog pojasa uz rijeke i potoke, uključivši prirodni inundacijski pojas. Prema Zakonu o vodama (N.N. broj 107/95) za potrebe tehničkog i gospodarskog održavanja vodotoka, u izradi je prijedlog vanjskih granica uređenog i neuređenog inundacijskog pojasa za svaki pojedini vodotok. To je pojas zemljišta uz vodotok s posebnim vodnim režimom (ograničenja iz članka 106. Zakona o vodama).

Ne smije se dozvoliti izgradnja u potencijalno poplavnim područjima kako ne bi dolazilo do ugrožavanja ljudi i imovine.

Šume

Šumski fond na području općine Špišić Bukovica smanjen je i prioritetna aktivnost je njegovo očuvanje i sprječavanje daljnjeg smanjenja.

Ovim Planom se ukazuje na potrebu pošumljavanja slijedećih površina:

- najuže zaštitne vodocrpilišne zone (I i II)
- područja uz koridore brzih cesta i autoceste (zaštita od buke, prašine, vizualno oplemenjivanje)
- nekvalitetno poljoprivredno zemljište nižeg razreda
- predjeli uz vodotoke i sl.

Tlo

U svrhu očuvanja tla od onečišćenja potrebno je razvijati programe poljoprivredne proizvodnje koji bi ukazali na nepoželjne posljedice od prekomjerne uporabe poljoprivrednih zaštitnih sredstava. Ti programi bi usmjeravali poljoprivrednu djelatnost prema proizvodnji zdrave hrane, a istovremeno bi ukazivali na racionalno korištenje zaštitnih sredstava u poljoprivredi. Organiziranjem savjetodavne stručne pomoći moguće je uvesti nadzor nad vrstom i količinom poljoprivrednih zaštitnih sredstava.

Tlo se onečišćuje i neriješenom odvodnjom i neprimjerenim odlaganjem otpada, tako da iste zaštitne mjere za vodonosnik, vrijede i za tlo.

Zakon zabranjuje prenamjenu vrijednog obradivog zemljišta u nepoljoprivredne namjene, a posebice u građevinske svrhe.

Zrak

Za očuvanje kvalitete zraka potrebno je izraditi zakonom propisane dokumente zaštite i poboljšanja kakvoće zraka (Program zaštite zraka, Izvješće o zaštiti zraka i Program mjerenja kakvoće zraka), kako bi se pravodobno i na utemeljen način mogao usmjeravati i kontrolirati razvoj i gradnja u pojedinim područjima (zaštitne udaljenosti od zona stanovanja). Potrebno je uspostaviti područne mreže za praćenje kakvoće zraka, donijeti program mjerenja kakvoće zraka i osigurati uvjete njegove provedbe.

Kao prioritetne mjere za sprječavanje i smanjivanje onečišćavanja zraka utvrđuju se:

- moguće izvore onečišćavanja zraka treba ispravno locirati u prostoru u odnosu na stambene i slične zone, uzimajući osobito u obzir smjer i intenzitet dominantnih vjetrova i udaljenost od naseljenih područja
- u postojećim neodgovarajuće smještenim industrijskim zonama treba izbjegavati sadržaje koji onečišćuju zrak, a ako to nije moguće, onda poduzimati zaštitne mjere ugradnjom filtera za pročišćavanje zraka
- oko postojećih i planiranih izvora onečišćavanja zraka potrebno je podizati, odnosno planirati podizanje nasada zaštitnog zelenila
- nastaviti aktivnosti vezane uz plinifikaciju
- sanirati postojeća neuređena odlagališta otpada
- uspostaviti sustav praćenja kakvoće zraka

Buka

Područje Općine za sada nije ozbiljnije ugroženo bukom, ali se gospodarskim razvitkom i razvitkom prometnog sustava to stanje može narušiti. Za urbana područja kao i prometne koridore uz područja gdje borave ljudi, potrebno je utvrditi razine buke i prikazati na kartografu prema Zakonu o zaštiti od buke.

Krajobraz

Prilikom planiranja korištenja zemljišta prirodni krajolik treba nastojati očuvati u potpunosti. Izvorni ruralni krajolik (spoj antropogenih struktura i prirode) treba očuvati kao nositelj vrijednosti prostora i njegovog identiteta.

U brežuljkastom dijelu treba nastojati zadržati izvornu sliku ruralnog krajolika, tako da se pojedinačno zaštite tipične seoske cjeline i zaselci. Za ostale predjele potrebno je propisati uvjete gradnje, tako da nove građevine arhitekturom ne naruše izgled krajolika, zabraniti gradnju na vizualno vrijednim i eksponiranim lokacijama i na kontaktu sa šumom i vodotocima.

Prilikom vođenja infrastrukturnih koridora u prostoru potrebno ih je usuglašeno racionalizirati i objedinjavati.

Biljni i životinjski svijet

U cilju unapređenja zaštite biljnog i životinjskog svijeta bilo bi korisno pokrenuti posebne programe i akcije. Potrebno je odrediti mjere zaštite i očuvanja za biljne i životinjske vrste čija brojnost opada, staništa nestaju ili im prijete izumiranje.

Graditeljska baština

Na zaštićenim objektima ne smiju se obavljati radovi bez konzultacija i obavijesti nadležnog konzervatorskog odjela, radi očuvanja objekata u izvornom obliku (izgledu) i funkciji.

Mjere zaštite odnose se na razmještaj i organizaciju novih planiranih površina oko zaštićenih objekata kako bi se omogućila ispravna spomenička zaštita. To je moguće postići propisivanjem oblikovnih smjernica u izradi posebnih studija, projekata i programa, ali i učinkovitom kontrolom buduće izgradnje. Novu izgradnju treba ograničiti, osobito u blizini središta naselja. Od presudnog značenja je poštivanje regulacijskog pravca. Naslijeđena dugačka parcela okomita na ulicu, kvaliteta je koju treba zadržati.

Za sakralne građevine koje su degradirane vremenom ili neredovitim održavanjem, treba načiniti posebne elaborate zaštite, sanacije i prezentacije.

Prirodna baština

Za racionalno korištenje i upravljanje zaštićenim dijelovima prirode osnovana je jedinstvena javna ustanova za zaštitu prirode na području Županije, koja obavlja djelatnosti zaštite, održavanja i promicanja zaštićenih dijelova prirode.

Mjere racionalnog korištenja prostora, zaštite okoliša i zaštite prirodne i graditeljske baštine

Ove mjere ne provode se samo kroz dokumente prostornog uređenja. Prostorni planovi (županijski i općinski) su dokumenti u kojima se integriraju i usuglašavaju različiti interesi. Svrshodnije je djelovati kroz dokumente kao što je Program zaštite okoliša za uža područja. Ti programi donose se kada je potrebno zaštititi okoliš određenog područja radi očuvanja kulturno-povijesnih, estetskih i prirodnih vrijednosti krajolika. Program zaštite okoliša donosi Općinsko vijeće. Potrebno ga je što prije izraditi i usvojiti.